

tivou skateboardingu a snowboardingu). Zejména v tomto kontextu se nabízí vhodnost upozornit s větším důrazem na psychologicky dimenzovanou touhu dnešních mladých lidí po individuálním sebepojetí čelící masovosti a organizovanosti.

Autor v závěru své práce postupuje houbším subkultur mládeže deskripce metalové subkultury, když žánrově rozlišuje její čisté, folklorní, klávesové a elektronické proudy. V tomto kontextu přibližuje i postavení této dílečtí sktuktury mládeže v minulém režimu. Naopak k nejnovějším formám hudebních stylů mládeže přičítá gothic rock (obdiv k temnotám tajemna) a emo (výraz emoivní nevyrovnaností a frustrace). Pozorností Smolika neuniká ani subkultura taneční scény mládeže, spojované zpravidla s rozvojem elektronické hudby, a navozující pocity skupinové soudáležitosti a hédonistických tužeb. Techno nejen v našich podmínkách pak evokuje taneční scénu spojovanou s drogovou party.

Originální odborná kniha Josefa Smolika je nejen čtivá, přitažlivá svým tématem a pouatává literárním stylem; prvořadě pak přináší informace nikoli běžné v odborné literatuře frekventované. Ide o vysoce poučený text náležející k odborné výzbroji pedagogů, sociologů, psychologů, bezpečnostních složek a v neposlední řadě i politiků nepostrádajících hluboký zájem o stávající společenské poměry.

A. SEKOT

* Josef Smolík: Subkultury mládeže. Praha: Grada. 2010, 281 s.

Boris Vyskot: Epigenetika*

Přirodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci vydala v letošním roce text Borise Vyskota „Epigenetika“. Prof. RNDr. Boris Vyskot, DrSc., je vedoucím Oddělení vývojové genetiky rostlin Biofyzikálního ústavu Akademie věd ČR a dlouholetým, zkušeným učitelem Přirodovědecké fakulty MU v Brně, UP v Olomouci a Ostravské Univerzity. Učí vývojovou genetiku, vývojovou biologii a epigenetiku. Jeho skripta jsou primárně určena studentům magisterského navazujícího

programu Molekulární a buněčné biologie a Biochemie PrF UP jako doprovodný text k přednášce z epigenetiky.

Po krátkém úvodu a historickém přehledu, následuje kapitola Mechanismy epigenetických procesů (metylace DNA, modifikace histonových proteinů, RNA interference, chromatin remodelující komplex, priony) v rozsahu asi 30 stran. Následných 10 stran je pak věnováno přehledu základních metod, které se užívají ke studiu epigenetiky. Na dalších 40 stranách autor představuje hlavní modely, na kterých se studují nejrůznější epigenetické jevy, od jednoduchých eukaryotických modelů (treпка, kvasinky, Neurospora) a bezobratlých (hlístice, drozofila) až po krytosemenné rostliny. Poslední třetina textu (asi 40 stran) je věnována epigenetice savců včetně člověka a medicínským aspektům lidské epigenetiky. Text je ukončen shrnutím, slovníčkem termínů, odkazy na internetové stránky a seznamem použité a doporučené literatury.

Historie epigenetiky je dlouhá, nejstarší pozorování sahají až k přelomu 18. a 19. století. Ovšem moderní epigenetika, která odhalila molekulární mechanismy a dokázala tak vysvětlit řadu epigenetických jevů, patří k mladým a prudce se rozvíjejícím oblastem moderní biologie a genetiky. Zároveň je to oblast, která nepatří k nejsnadnějším a k jejímu plnému pochopení je nezbytná znalost z mnoha různých oblastí, o čemž nakonec dobře vypovídá i byť jen stručný pohled do obsahu textu. I proto není čtení/studium textu právě snadné a studentům, kterým je text primárně určen, lze tedy účast na doprovodných přednáškách prof. Vyskota jednak vřele doporučit a jednak upřímně závidět. Ačkoliv mají skripta sloužit především studentům, kteří si zapíší přednášky z epigenetiky, lze je rozhodně doporučit každému zájemci o získání systematického a komplexního vhledu do této moderní oblasti biologie. Právě široký záběr a komplexní zpracování patří k největším přednostem textu. Ten je napsán a uspořádán tak, že i čtenář, který se sám zabývá jen velmi specifickou oblastí epigenetiky (podobně jako autorka této recenze), získá mnohem komplexnější a úplnější pohled nejenom na epigenetiku jako takovou, ale i na její úlohu jak ve fylogenezi, tak v onkogenezi člověka. Kapitola o medicínských aspektech lidské epigenetiky pak dokládá nezpochybní-

telný význam důkladných znalostí epigenetiky pro celou řadu praktických oblastí současné biologie a medicíny, jakými jsou klinická genetika, reprodukční a terapeutické klonování a využití kmenových buněk, onkologie, neurobiologie a další. Skripta prof. Borise Vyskota se tak mohou stát užitečným zdrojem informací nejenom pro studenty, ale také pro řadu již profilovaných odborníků z různých oborů biologie a medicíny.

J. ŠMARDOVÁ

* Vydala Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, Olomouc 2010, 1. vydání, 150 s.

Zuzana Hlubinková: Tvoření slov ve východomoravských nářečích *

Na samém konci minulého roku vyšla ve Spisech Filozofické fakulty MU pozoruhodná publikace *Tvoření slov ve východomoravských nářečích*. Její autorkou je dr. Zuzana Hlubinková, CSc., vědecká pracovnice dialektologického oddělení Ústavu pro jazyk český AV ČR. Východomoravská nářečí byla postaru označována jako moravskoslovenská a nepřesně valašská a slovácká.

Na uvedenou monografii je třeba upozornit i naše čtenáře, neboť tu máme spis v nejednom směru mimořádný. Jde o první vydanou práci věnovanou slovo tvorbě, o práci nevšední šíře a metodicky objevnou. Zejména na Moravě byla dobře probádána všechna nářečí, dokonce všechny jazykové plány, ale až na slovo tvorbu, na tu se pozapomínalo. Pojednávána monografie tedy zaplňuje citelnou mezeru v našich dialektologických bádáních, a zaplňuje ji důstojně.

Jakkoli tedy nářeční slovo tvorba nepatřila k oborům, které by se těšily zvláštní pozornosti, přece jen se v minulosti objevovaly v gramatických popisech jednotlivých nářečí i poznámky k nářečnímu tvoření slov. Ty byly zaměřené bohužel jen na diferenční jevy. Vlastně první moderní, úplný popis tvoření slov v nářečí pochází od Marie Rackové (třebívlické nářečí ze středočeské nář. oblasti); ten však

zůstal jen v rukopise. Stejný osud postihl i disertační práci *Tvoření slov v hanáckých nářečích* od Karla Fice. Hlubinková navazuje na tuto disertaci, důsledně v ní aplikuje Dokulovu slovo tvornou teorii.

Dr. Hlubinková vypracovala rozsáhlý dotazník, podle něhož pak v terénu ve vybraných 13 lokalitách shromáždila několikatisícový soubor slov. V monografii nakonec zpracovala na 1 700 substantiv, téměř 600 adjektiv, 1 080 sloves, 350 adverbí, 40 zájmen, 40 číslovek, 20 předložek. Jak patmo, autorka probrala všechny slovní druhy (i to je novum její práce). Řadu specifických rysů nářeční slovo tvorby našla i u číslovek, zájmen a předložek. Nelze nevyzvednout, že autorka svůj materiál doplnila a konfrontovala s nejrůznějšími zápisy, zejména s nářečními slovníky. Tak mohla pracovat opravdu se spolehlivým, reprezentativním materiálem.

Doklady z nářečí důsledně srovnávala se slovo tvorbou spisovného jazyka a se slovo tvorbou středomoravských nářečí. Kofrontací s Českým jazykovým atlasem a s Atlasem slovenského jazyka doložila, že řada slovo tvorných postupů známých z východomoravských nářečí má větší územní rozsah. Oceňuji, že v práci je na 82 mapkách dokumentováno také zeměpisné rozruznění zkoumaných dialektů. Tím jsou vlastně do jisté míry doplněny výsledky Českého jazykového atlasu. Autorka se zaměřuje zejména na popis systému tradičního dialektu, ale na něm neustrnula. Podánilo se jí také ukázat, jak se po stránce tvoření slov nářečí mění a jak naše dialekty přejímají slovo tvorné postupy ze spisovného jazyka. Upozorňuji také na to, že na druhé straně shromážděný materiál dokládá i značnou potenci nářečí přejaké výrazy slovo tvorně adaptovat.

Přínosem je, že u mnohých útvarů je připojena i jejich stylistická charakteristika, že vyděluje prostředky a postupy tvoření produktivní a periferní, že odlišuje formace neutrální a expresivní. Orientaci v publikaci usnadňují důsledné odkazy, kromě poznámkového aparátu se tu nachází nesmírně užitečný retrogradní seznam zpracovaných výrazů a rejstřík formantů s odkazy na výskyt v práci. Ten nejlépe ukazuje na jejich produktivitu a homonymii.

Publikace Zuzany Hlubinkové má význam především vědecký, poslouží hlubšímu bádání